

SOSYAL ve İNSANÎ BİLİMLER
Teori, Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler

ISBN: 978-9940-46-059-4

2020

SOSYAL ve İNSANÎ BİLİMLER

Teori, Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler/2

Editör
Doç. Dr. İbrahim SERBESTOĞLU

Cetinje 2020

SOSYAL VE İNSANİ BİLİMLER

Teori, Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler/2

Editör
Doç. Dr. İbrahim SERBESTOĞLU

Editör
Doç. Dr. İbrahim Serbestoğlu

Birinci Baskı / First Edition •© Aralık/December 2020 /Cetinje-
Montenegro

ISBN • 978-9940-46-059-4

© copyright All Rights Reserved

web: www.ivpe.me

Tel. +382 41 234 709

e-mail: office@ivpe.me

Cetinje, Montenegro

CHAPTER XV

G. Serap Çekerol& Sadettin DORUL

**KÜRESEL REKABET ŞARTLARINDA PERAKENDE
LOJİSTİĞİ VE E-TİCARET ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE
YÖNELİK İNCELEME.....301**

CHAPTER XVI

Hüseyin BÜBER& Okan BOZYURT

**BEYŞEHİR GÖLÜ VE YAKIN ÇEVRESİNİN İKLİM
ÖZELLİKLERİ.....322**

CHAPTER XVII

İrfan YAŞAR

**YERLİ VE YABANCI TURİSTLERİN MEVCUT VE
POTANSİYEL TURİSTİK ÜRÜNLERE YÖNELİK TALEP
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: DOĞU KARADENİZ
BÖLGESİ ÖRNEĞİ.....341**

CHAPTER XVIII

İrfan YILDIZ

**DIYARBAKIR'DA GÖMÜLÜ OSMANLI DÖNEMİ VALİLERİ
VE MEZAR YAPILARININ ÖZELLİKLERİ.....360**

CHAPTER XIX

İsmail TURAN

**DÂNİŞMENDLİLER DÖNEMİNDE NİKSAR'DA İNŞA
EDİLEN BAZI KÜLTÜR-SANAT ESERLERİ.....378**

CHAPTER XX

Fatoş Neslihan ARĞUN & Seher CEYLAN & Ahmet ÇETİN &
Meruyert KAYGUSUZ & Nuray Selma ÖZDİPÇİNER

**PAMUKKALE DESTİNASYONUNA ÖZGÜ HEDİYELİK
EŞYALARIN TASARLANMASI.....395**

HAKEMLER

Prof. Dr. Fatma Susar Kırmızı, Pamukkale Üniversitesi

Prof. Dr. Hasan Babacan, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Prof. Dr. Taner Aslan, Aksaray Üniversitesi

Doç. Dr. Abidin Temizer, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Doç. Dr. Hacer Aslan Kalay, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Doç. Dr. Kübra Küçükşen, Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Nevin Akkaya, Dokuz Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Ümmühan Bilgin Topçu, Başkent Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hülya Öztekin, Erciyes Üniversitesi

**PAMUKKALE DESTİNASYONUNA ÖZGÜ HEDİYELİK
EŞYALARIN TASARLANMASI***

Öğr. Gör. Fatoş Neslihan ARĞUN

Pamukkale Üniversitesi, Denizli Teknik Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Geleneksel El Sanatları Bölümü, Denizli-Türkiye
e mail: fargun@pau.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-5626-5935

Dr. Öğr. Üyesi Seher CEYLAN

Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sosyal Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Denizli-Türkiye, e mail: ceyslans@pau.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-0968-1052

Öğr. Gör. Ahmet ÇETİN

Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sosyal Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Denizli-Türkiye, e mail: cetina@pau.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-0753-8175

Doç. Dr. Meruyert KAYGUSUZ

Pamukkale Üniversitesi, Denizli Teknik Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Deri Bölümü, Denizli-
Türkiye, e mail: meruyertk@pau.edu.tr (Sorumlu yazar)
Orcid ID: 0000-0003-2176-7094

Prof. Dr. Nuray Selma ÖZDİPÇİNER

Pamukkale Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği
Bölümü, Denizli-Türkiye, e mail: nselma@pau.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-6968-5691

---

*Bu çalışma Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Araştırma Koordinasyon Birimi (BAP) tarafından desteklenen 2018HZDP44 nolu proje kapsamında ortaya çıkmıştır.

1. Giriş

Turizm sektöründe, turistlerin ziyaret ettikleri destinasyonlarda gerçekleştirdikleri alışverişler, söz konusu sektördeki harcama kalemleri açısından önemli bir yer tutmaktadır. Turistler hem ziyaret ettikleri destinasyonla ilgili anılarını hatırlamak hem de evlerine döndüklerinde sevdikleri insanlara hediye etmek için özellikle o yöreye ait hediyelik eşyalar satın alırlar.

Bu anlamda yöreye ait hediyelik eşya üretimlerini yerel halkın gerçekleştirmesi, turizm gelirlerinden faydalanmaları için önemli bir alan oluşturmaktadır. Çünkü neredeyse istisnasız turizm hareketine katılan her birey hediye alışverişi yapmakta ve her yıl milyonlarca dolarlık hediyelik eşya üretimi ve alışverişi turistik destinasyonlarda gerçekleşmektedir (Swanson & Timothy, 2012). Denizli yöresinin turizm potansiyeli göz önüne alındığında, yerel halkın turizm gelirlerinden daha çok pay elde edebilmesi için, turistik hediyelik eşya tasarımı ve üretimi konusunda desteklenmesi önemli bir husus olarak ortaya çıkmaktadır.

Denizli yöresi, termal su, coğrafi konum ve iklimin uygunluğu gibi faktörlerle 500.000 yıldan daha uzun bir süreden bugüne kadar yerleşim yeri olarak tercih edilmiştir (Baş, 2016). Yöre, “dünyanın sekizinci harikası” diye nitelendirilen Pamukkale başta olmak üzere, Mısır Kraliçesi Kleopatra’nın yıkanıp çamur banyosu yaptığı Karahayıt kaplıcaları gibi pek çok doğal güzelliğe, tarihi kalıntılara ve şifalı termal sulara sahiptir ([http-1: http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Termal-Saglik-Turizmi](http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Termal-Saglik-Turizmi)). Travertenleri, tarihi kalıntıları, doğal turizm değerleri ve özellikle termal su kaynakları ile dünya çapında bir üne sahip olan Pamukkale destinasyonu, yüksek bir turizm potansiyeline sahiptir.

Pamukkale travertenlerinin hemen üzerindeki düz alanda yer alan Hierapolis, Türkiye’deki en büyük antik kentlerden biridir. Antik kentin M.Ö. II. yüzyılda Bergama krallarından II. Eumenes tarafından kurulduğu, adını ise Bergama’nın kurucusu Telephos’un eşi Heira’dan aldığı sanılmaktadır. Arkeoloji literatüründe “Kutsal Kent” olarak adlandırılmakta ve İncil’de adı geçen Hz. İsa’nın on iki havarisinden Aziz Philippus’un mezarlığının yanı sıra tapınak ve dinsel yapılara da ev sahipliği yapmaktadır.

Hierapolis antik kenti, kalsiyum oksit içeren suların oluşturduğu beyaz travertenler ile geç Helenistik ve erken Hristiyanlık dönemlerine ait kalıntılar içeren ve antik çağlardan bugüne ulaşan merkezlerden biridir. Antik Dönem’in inanç ve sağlık merkezi olan kent, sahip olduğu ihtişamlı yapıları (antik tiyatro, antik havuz) ve günümüze kadar ulaşan eşsiz eserleri (St. Philippe Martyriumu, nekropoller) ile bilinmektedir. Ayrıca, eski kaynaklara göre metal ve taş işlemeciliği, dokuma kumaşları ile ünlü olan kent, Büyük Konstantin döneminde Frigya bölgesinin başkentliğini

yapmış, Bizans döneminde Piskoposluk merkezi olmuştur (KVMGM, 2020; UNESCO, 2020).

Geçmiş M.Ö. 5500 yılına dayanan bölgedeki Laodikya Antik Kenti, Antik Dönem'in en zengin kentlerinden biridir. Helenistik kent, Seleukos Kralı II. Antiokhos tarafından karısı Laodike adına kurulmuştur. Kurulduğu ilk günden itibaren güçlü kralların ilgisini çeken kent, birbirinden ihtişamlı pek çok medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. İncil'de yer alan Küçük Asya'nın yedi ünlü kiliselerinden biri Kutsal Hac Kilisesinin burada yer almaktadır. Yaklaşık 5 kilometrekarelik alana yayılan Laodikya'nın önemli yapıları arasında Anadolu'nun en büyük stadyumu, iki tiyatrosu, dörder hamam kompleksi ve agorası, beş anıtsal çeşmesi, iki anıtsal giriş kapısı, meclis binası, tapınakları, kiliseleri ve anıtsal caddeleri sayılabilir (KVMGM, 2020)

Bu özellikleri ile Pamukkale, 1988 yılından beri UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almaktadır (UNESCO, 2020). Pamukkale, Denizli yöresini ziyaret eden pek çok yerli ve yabancı turistin ilgi odağı olmaya devam etmektedir. Söz konusu turistlerin ziyaretleri esnasında, gerek kendileri gerekse sevdikleri için yöreye özgü hediyelik eşyaları satın almalarının sağlanması, hem yörenin turistik kalkınmasına katkıda bulunacak hem de yöreye özgü hediyelik eşyalar sayesinde tanınırlığının artmasını sağlayacaktır (Ceylan vd., 2018).

2. Turizmde Hediyelik Eşya Önemi

Turizm deneyiminin önemli bileşenlerinden biri olan turist alışverişleri, hem yerel halkın turizmden gelir elde etmesini sağlamakta, hem de turistlerin kendilerine hatıra için, gittikleri yere ilişkin kanıt olarak ve tanıdıklarına armağan götürme güdülerini ile hediyelik eşya satın almalarını sağlamaktadır (Wilkins, 2011; Çetin vd., 2019). İnsanlar hayatlarındaki özel anları hatırlamayı ve bu özel anları hatırlatacak eşyaları saklamayı severler ve bu yüzden tatillerinde ve seyahatlerinde kendileri, sevdikleri, dostları, akraba ve aileleri için de hatıra eşyaları satın alırlar (Kim & Littrell, 2001). Bu satın alma davranışı da turistik ürünün tamamlayıcısı niteliğindeki hediyelik eşya işletmelerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Hediyelik eşya işletmeleri turistik anlamda belli bir misyon yerine getirmekle birlikte bazı el sanatlarının korunması ve geleneksel ürün ve üretimin de devamına katkı sağlamıştır (Akay & Yılmaz, 2018). Turistik harcamalar içinde önemli bir yere sahip, hatıra ve hediyelik eşya alışverişleri için, geleneksel atölye üretiminden yüksek sanayi ürünlerine kadar pek çok ürün gösterilebilir. Bu yüzden hatıra ve hediyelik eşya üretimi, yöre halkı için turizm geliri yaratabilecek alanlardan birisidir (Swain, 1993).

Alışveriş, turizmde, insanların hoş vakit geçirmesine yardımcı olan bir boş zaman aktivitesi (Reimers & Chao, 2014) olarak bilirse de,

ekonomik yönden de turistik destinasyonun çekiciliğini arttırabilir. Çünkü bazı az gelişmiş ülkelerdeki uygun fiyatlar ve alışveriş olanakları turistik akım yaratabilmektedir (Keown, 1989). Turistik alışverişler içerisinde hediyelik eşya alışverişleri önemli bir yer tutmaktadır (Littrell vd., 1994). Bu bağlamda, turistlerin hangi ürünleri aldıklarının incelenmesi, bu ürünlerin demografik özelliklere göre değişip değişmediğinin belirlenmesi önemlidir. Turizm sektöründe alışveriş davranışı ile ilgili çalışmalarda, destinasyonun çekiciliği ve destinasyona özgü ürünler, kültürler arası alışveriş davranışı farklılıkları, hediyelik eşya alma niyetleri ve turistlerin harcamaları gibi konular yoğunluk göstermektedir (Çoban vd., 2015).

Turistlerin harcama yaptıkları bu alanlardan biri de hediyelik eşya harcamalarıdır. Hediyelik eşya harcamaları 2016 yılında dünya çapında 20,46 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise bu rakamın 31,63 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir (Technavio, 2018).

Türkiye'nin yıllık döviz gelirleri içinde önemli bir yere sahip olan turizm gelirlerinin dağılımına bakıldığında hediyelik eşya gelirlerinin 1.266.202.000 USD olduğu bilinmektedir (<http://www.tuik.gov.tr>). Toplam gelirler içerisinde hediyelik eşya harcamalarından sağlanan gelirlerin yaklaşık olarak %4,5- 5,8 aralığında olduğu ve bu harcamalar içerisinde giyecek ve ayakkabı harcamaları ile halı, kilim vb. harcamaların dahil edilmediği düşünüldüğünde önemli bir hediyelik eşya pazarının olduğu düşünülmektedir (Çetin vd., 2019).

Seçilen hediye; ekonomik değeri, markası, anlamı, kullanışlılığı, farklılığı, gelenekselliği veya modernliği açısından karşı tarafa pek çok mesaj taşımaktadır. Bunun yanı sıra hediye verme davranışı, alışveriş ile birlikte değerlendirildiği için genellikle bir kadın davranışı olarak kabul edilmektedir. Kadınların daha fazla alışveriş becerilerinin olduğu ve erkeklere oranla hediyeye daha fazla önem verdikleri görülmektedir (Çakır vd., 2006).

Yanar ve Tağı (2014), çalışmalarında turistik hediyelik eşyanın yerel ve özgün nitelik taşıması gerektiğine işaret ederek, özellikle Burdur iline özgü olan endemik bitkiler, hayvan türleri ve yöresel yemeklerin çizim ve fotoğrafları ile çok çeşitli turistik hediyelik eşyalar tasarlanabileceğini vurgulamışlardır (Yanar & Tağı, 2014).

Çeliker ve Dulupçu (2017), Muğla ilinde turistik hediyelik eşyanın çeşitlendirilmesi konusunda, endemik hayvan ve bitkilerden, kültürel kalıtlardan, coğrafi işaretlerden, önemli kişi ve olaylardan, yöre el sanatlarından, tarihi olay ve kişilerden, yöre inanışlarından, yöre türkülerinden yararlanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Yöre kimliği taşıyan ürünlerin, günün moda renk ve ürünleri ile birleştirilerek yeni tasarımlara dönüştürülebileceğini böylece hem el sanatı ürününün

üretilmeye devam edileceğini hem de ülkemizin değerlerinin tanıtımında bu turistik hediyelik eşya kullanıldığı sürece kaliteli bir reklam ve bilgilendirme kaynağı olacağını öne sürmüşlerdir (Çeliker & Dulupçu, 2017).

El sanatlarının sürdürülebilirliği ve turistik ürün pazarına girmesi için öncelikle yerel halkın bilinçlendirilmesi, bu alanda üretim yapan ve yapabilecek kişilerin kurum ve kuruluşlarca desteklenmesi, kalifiye elaman yetişmesi ve kaliteli, yozlaşmadan uzak, estetik, yöresel değerleri ön planda olan ürün üretilmesi gerektiği savunulmuştur (Çeliker & Dulupçu, 2017).

Pamukkale'ye gelen ziyaretçilerin harcamalarını da araştırmış ve harcama miktarlarını ele aldığıında, en yüksek harcama kalemlerinin, sırasıyla yeme içme (73.137), konaklama harcamaları (45.170), ulaştırma (35.480), hediyelik eşya (30.370) ve termal (26.800) olduğunu tespit edilmiştir (Bertan, 2013).

Turizm potansiyeline sahip olan destinasyonlarda, özellikle bölgesel iş imkânları artmakta, istihdama katkı sağlanmaktadır. Bu sebeple, yerel halkın doğrudan istihdama dâhil olamayan diğer bölümünün (örneğin ev kadınları, yaşlılar veya engelli vatandaşlar) de turizm gelirlerinden faydalanabilmesini sağlayabilecek olan el işçiliği ile üretilen yöresel ürünlerin hediyelik eşya pazarına kazandırılması önemlidir (Timothy, 2001). Böylece el emeğine dayalı yöresel ürünlerin üretimiyle kültürel öğelerin yok olmasının önüne geçilirken, yerel halkın da turizm gelirlerinden daha çok pay elde etmesi sağlanabilir.

3. Pamukkale Destinasyonunda Hediyelik Eşya Durumu

Sahip olduğu bembeyaz travertenleri, antik yapıları, şifalı termal su kaynakları ile “dünyanın sekizinci doğa harikası” ününe sahip olan Pamukkale destinasyonu, yüksek bir turizm potansiyeline sahiptir. Günün her saatinde farklı bir güzelliğe bürünen Pamukkale, özellikle gün batımında göz kamaştırıcı bir görünüme kavuşarak, renklerin adeta dans ettiği bu zaman diliminde orataya çıkan muhteşem manzarası ile Denizli yöresini ziyaret eden pek çok yerli ve yabancı turistin ilgi odağı olmaya devam etmektedir.

Pamukkale, sahip olduğu doğal güzellikleri, termal kaynakları ve tarihi geçmişi açısından turizmde çok büyük bir kapasiteye sahiptir. Bu potansiyelin özellikle destinasyonu ziyaret eden turistlerin ilgisini çekecek etkinlikler ve yöreye özgü hediyelik eşya sunumları ile daha verimli değerlendirilmesi mümkün olabilir. Günümüzde hediyelik eşyalar, deri, plastik, metal, ahşap veya biyolojik malzemelerden yapılmaktadır. Fakat her zaman farklı malzemeler arayışında olan

üreticiler müşteri taleplerini karşılamak amacı ile daha çok organik veya doğal malzemelere rağbet göstermektedirler.

Pamukkale destinasyonunda bulunan hediyelik eşya çeşitliliğine bakılınca çoğunluk tekstil, havlu, magnet ve anahtarlık ve horoz bibloları dışında buranın tarihi ve özelliklerini anlatan hediyelik eşyaya maalesef rastlanılmamaktadır. Bu nedenle, çalışmamızda tasarladığımız hediyelik eşyalarda, traverten dokusuna özgü malzeme kullanılarak daha çok bölgede bulunan Laodikya ve Hierapolis antik kent tarihinde yer bulan ikiz haç monogramı, mermer yılan heykeli ve tarihi sütunları yansıtılmıştır. Bu ürünler hem Pamukkale bölgesine özgü olan turistik yerleri yansıtması hem de estetiği ve kullanılan malzemesi ile yöremizi ziyaret eden yerli ve yabancı turistler için ilgi kaynağı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, söz konusu eksikliklerin giderilmesi, destinasyonda daha çok sayıda ve çeşitlilikte özgün hediyelik eşyaların Pamukkale'ye özgü olarak ve bölgeyi yansıtan farklı malzemelerden tasarımları gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

4. Pamukkale'ye Özgü Hediyelik Eşyaların Tasarlanması

Çalışmamızda yola Pamukkale yöresine ait hediyelik eşya sektörüne yenilikçi fikirler sunmak ve bu fikirler ışığında tasarım örnekleri oluşturmak amacı ile başlanmıştır. Turistlerin merak edip ziyaret ettikleri destinasyondan hatıra veya hediye için aldıkları ürünlerde hep ören yerlerini hatırlatacak, tarihi hikayesini anımsatacak, hatta tarihi doku içerecek eşyaların tasarımı kurgulanarak, turistlerin en çok tercih ettikleri ürünler araştırılmış ve “bölgeye özgü ve üzerinde yöresel işaretler taşıyan” aşağıda çizimleri ve prototip fotoğraflarının gösterildiği hediyelik eşyalar tasarlanmıştır. Tasarlanan eşyaların daha çok işlevsel (kalemlik, kişisel mühür ve masaüstü düzenleyici), tarihi yansıtan ama modern ve estetik olmaları ön planda tutulmuştur.

a) Traverten Kalemlik

Kalemlik dikdörtgen kutu şeklinde 7 adet dikdörtgen şeklinde traverten parçalarının birleşmesi ile oluşturulmuştur (Görsel 1). Kalemlik travertenden üretildiği için onun poroz yapısı (süngerimsi oluşumlar) belirgin bir şekilde farklılık ve doğallık katmaktadır. (Kalemlik üzerinde bulunan harfler semboliktir).

Görsel 1. F.N.ARĞUN, 2019, Traverten kalemlik
(önden, arkadan ve üstten görüntüsü)

b) Masaüstü Düzenleyici

Masa üstü düzenleyici yapımında 2 adet uzun dikdörtgen ve 3 adet kısa dikdörtgen şeklinde traverten adı verilen Denizli'ye özgü jeolojik oluşum kullanılmıştır (Görsel 2). Düzenleyici masaüstü kullanıma özgü olarak iki bölümden (ana bölüm ve kâğıtlık) oluşmaktadır. Düzenleyici travertenden üretildiği için onun poroz yapısı veya süngerimsi dokusu belirgin bir şekilde farklılık ve doğallık katmaktadır. (Düzenleyici üzerinde bulunan isim semboliktir).

Görsel 2. F.N.ARGÜN, 2019, Traverten masaüstü düzenleyici (önden, arkadan ve üstten görüntüsü)

c) Türk Kahvesi Fincanı ve Tabağı

Arkeoloji literatüründe *Holy City* yani Kutsal Kent olarak adlandırılan Hierapolis antik kentinde, Pluotonion kazılarında üç başlı cehennem kapısı köpeği ile beraber bulunan mermer yılan heykelinden ([http-3: http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Antik-Kentler/Pamukkale-Hierapolis](http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Antik-Kentler/Pamukkale-Hierapolis)) esinlenilerek Türk kahvesi fincanı ve tabağı üretilmiştir (Görsel 3). Bu eser tek kişilik kullanıma özgü olarak tasarlanmış ve 2 parçadan oluşmaktadır. Türk kahvesi tabağı daire şeklinde olup çapı 16 cm, fincanının yüzey çapı 10 cm, taban çapı 12 cm ve duvar kalınlığı 0,3 cm, boyu 5 cm ve derinliği 4,5 cm olarak tasarlanmıştır. Fincanın kulpu İmparator S. Severus'a ithaf edilen anıtsal çeşme yapısı sütunlarından biri üzerinde bulunan palmye dalını simgeleyecek şekilde tasarlanmıştır.

Görsel 3. Mermer yılan heykeli (solda, www.pamukkale.gov.tr) ve Türk kahvesi fincanı ile tabağı (F.N. ARGUN tasarımı, 2019)

d) İkiz Haç Monogramlı Yüzük

Laodikya antik kentinde yapılan kazı çalışmaları, Roma İmparatorluk Dönemi'nden sonra özellikle 4-6. yüzyıllar arasında kentin Hristyanlıkla birlikte ön plana çıktığını bildiren verilerin ortaya çıkartılmasını sağlamıştır. İmparator S. Severus'a ithaf edilen anıtsal çeşme yapısı sütunlarından biri üzerinde bulunan Suriye Caddesindeki II. anıtsal geçiş önünde yer alan tabana kazınmış daire içinde christogramlı (ikiz haç) monogram (Şimşek, 2012) çalışmamızda yuvarlak, taş tozu dökümlü, metal yüzük üzerinde yer almıştır (Görsel 4). Yüzüğün üst kısmı yuvarlak şeklinde (çapı 5,5 cm) ve dairenin içinde ikiz haç şeklinde desen üzerine eskitme işlemi uygulanmıştır. Yüzüğün parmağa takılacak kısmı metal olup çapı 1,2 cm, kalınlığı ise 0,5 cm dir.

Görsel 4. Daire içine kazınmış christogramlı monogram (solda) (Şimşek, 2012) ve monogramlı yüzük (F.N. ARĞUN tasarımı, 2019)

e) Takı Seti (Kolye, Bilezik ve Küpeler)

İmparator S. Severus'a ithaf edilen anıtsal çeşme yapısı sütunlarından biri üzerinde bulunan Suriye Caddesi'ndeki II. anıtsal geçiş önünde yer alan tabana kazınmış daire içinde christogramlı (ikiz haç) monogramı (Şimşek, 2012) yansıtan eser yuvarlak, taş tozu dökümlü, kolye, bilezik ve küpeden oluşan takı setidir. Özgün olarak tasarlanan bu takı seti 4 parçadan oluşmaktadır (Görsel 5).

Görsel 5. Monogramlı takı seti (kolye, bileklik ve küpeler) (F.N. ARĞUN tasarımı, 2019)

Kolye

Kolye süet ipten tasarlanmıştır. Süet ip üzerine kalınlığı 0,3 cm çapları 5 cm olan iki adet daire şeklinde elementler bulunmaktadır. Bu elementlerin üzerinde ikiz haç monogramı yansıtılmaktadır. Kolyenin iki ucu püskülle süslenmektedir.

Bileklik

Bileklik metalden tasarlanmıştır. Bilekliğin bileğe oturacak kısmının çapı 12 cm, kalınlığı 0,5 cm. Bilekliğin bir ucunda iki adet daire şeklinde element bulunmaktadır. Bu elementlerin birinin çapı 3 cm, diğerinin ise 1,5 cm olmaktadır. Elementlerin üzerinde ikiz haç motifi bulunmaktadır. Bilekliğin diğer ucunda ise püsküllü süslemeler kullanılmaktadır.

Küpeler

Setin devamı olarak küpeler tasarlanmıştır. Her küpe iki adet daire şeklinde elementten oluşmaktadır. Yukarıdaki element çapı 1,5 cm, kalınlığı 0,3 cm dir. Altındaki element çapı 3 cm, kalınlığı 0,3 cm dir. Bu elementlerin üzerinde ikiz haç motifi bulunmaktadır. İki element birbirine metal parça ile birleştirilmektedir. Küpelerin uç kısımlarında püsküllü süslemeler kullanılmaktadır.

f) Kişisel Mühür

İncil'de adı geçen 7 kutsal kiliseden biri Denizli'nin en büyük antik kenti Laodikeia'da yer almaktadır. Bu portik yapının 494 yılındaki büyük depremden sonra hasar gören sütunlarından (<http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Haber---Duyuru/Incil-de-adi-gecen-7-kiliseden-biri-Denizli-deki-Laodikya-da-Bulundu>) ilham alınarak, günümüz kişisel kütüphanelerde kullanılmak üzere kişisel mühür ve ıstampa tasarlanmıştır (Görsel 6). Kişisel mührü oluşturan sütunun uzunluğu 8 cm, sütunun çapı 4 cm dir. Sütundaki her dilim arası 0,5 cm. Mührün içine girdiği sütunun kenar kalınlığı 0,2 cm dir. 5 dilim şeklinde tasarlanan ıstampa çapı 4,5 cm, zeminden yüksekliği ise 2 cm dir. Kişisel mührün üst kısmı resimde gösterildiği gibi şekillidir.

Görsel 6. Laodikeia'da bulunan sütun görüntüleri (solda, www.pamukkale.gov.tr) ve kişisel mühür (F.N. ARĞUN tasarımı, 2019)

Sonuç ve Öneriler

Hediyelik ve hatıra eşya pazarı turistik ürün alışverişi içinde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle Pamukkale destinasyonunda yöreye özgü hediyelik eşya konusunda özgünlük oldukça kısıtlıdır. Destinasyonun tarihi, kültürel ve doğal zenginlikleri göz önüne alındığında, bu kısıtlılığın anlaşılması oldukça güçtür. Bu çalışma, öncelikle bu konudaki sınırlılığın aşılması açısından önemlidir. Ayrıca yöresel hediyelik eşyalar, yöre halkının kalkınması açısından da önem arz etmektedir. Özellikle kadın ve engelli gibi kırsal alanda aktif istihdama katılamayan kişilerin gelir elde etmelerini sağlayabilecek el sanatlarının üretilmesi ve bunların hediye ve hatıra eşya olarak satışa sunulması bölge halkının ekonomik gelirini arttırabilecektir.

Bu çalışma kapsamında, hediyelik eşya tasarımına yönelik yüzük, masaüstü düzenleyici, kalemlik olmak üzere 3 adet prototip ürün geliştirilmiştir. Ayrıca çizimi yapılarak 8 adet ürün tasarlanmıştır. Tasarlanan ürünlerin hem Pamukkale bölgesine özgü tarihi eserler ve karakteristik özellikleri yansıtması hem de estetiği ve kullanılan malzemenin doğal ve çevre dostu olması ile yöremizi ziyaret eden yerli ve yabancı turistler için ilgi kaynağı olacağı düşünülmektedir.

Buradan hareketle yerel yönetimlerin bölgeye özgü ürünlerin tasarlanması ve bunların üretimi için Halk Eğitim Merkezleri ve İşkur gibi kurumlarla işbirliği içerisinde eğitim programları düzenlemesi ve ürün tasarımı konusunda uzman kişilerin yeni hediyelik ve hatıra eşya tasarımlarında yerel motifleri ve bölgeye özgü çekicilikleri kullanarak tasarımlar yapması önerilmektedir. Ayrıca eğitim alan kişilere üretimde gerekli araç, gereç ve üretim malzemelerinin temininde uygun koşulların sağlanması bunların satış ve pazarlanmasına destek verilmesi önerilebilir. Bu sayede ev kadınları, yaşlı ve engelli bölge halkının turizm gelirlerinden etkin şekilde faydalanabilmesi ve mikro ölçekte kalkınmaya katkı sağlanması gerçekleştirilebilecektir.

Kaynaklar

Akay, B. & Yılmaz, N. (2018). Kırklareli’de Ekoturizm Sertifikalarından Koruma Alanları Ağı (PAN Parks)’nın Uygulanabilirliği ve Vize İlçesi Cittaslow Kazanımları, *Turizm Akademik Dergisi*, 5(2), 215-224.

Baş, B. (2016). Anadolu’nun Bilinen İlk İnsanı: Denizli Adamı *İnfografik*, <http://arkeofili.com/anadolunun-bilinen-ilk-insani-denizli-adami-infografik/>, (Erişim Tarihi: 27.09. 2019).

Bertan, S. (2013). Ziyaretçilerin Pamukkale Destinasyonunu Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 1-20.

Ceylan, S., Arğun, F.N. & Kaygusuz, M. (2018). Denizli İline Özgü Hediyeelik Eşyaların Deri Benzeri Malzemeden Tasarlanması, *Innovation and Global Issues in Social Sciences III, Kongre kitabı*, Kaş/Antalya, 26-29 Nisan 2018.

Çakır, S.Y., Eğinli, A.T. & Özdem, Ö.O. (2006). Hediye Verme Davranışı ve Alışveriş Merkezlerinde Deneyim Yaratma Stratejileri: Sevgililer Günü Örneği, *İletişim Araştırmaları*, 4(1), 97-120.

Çeliker, D. & Dulupçu, M. A. (2017). Sürdürülebilirlik ve Yenileşim Açısından Turistik Hediyeelik Eşyalar Konusunda Yenileştirilmiş Tasarımlar, *Atatürk İletişim Dergisi*, 12, 187-205.

Çetin, A., Özdiçiner, N.S., Ceylan, S. & Arğun, F.N. (2019). Turistlerin Hediyeelik Eşya Tercihleri ve Tercihlerini Etkileyen Faktörler: Pamukkale Örneği, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(3), 1588-1605.

Çoban, G., Avcıkurt, C. & Özbek, V. (2015). Midilli'den Ayvalık'a Gelen Turistlerin Alışveriş Tercihlerinin ve Alışverişten Memnuniyet Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 15, 247-268.

Keown, C. E. (1989). A Model of Tourists' Propensity to Buy: The Case of Japanese Visitors to Hawaii. *Journal of Travel Research*, 27(3), 31-34.

Kim, S. & Littrell, M.A. (2001). Souvenir Buying Intention for Self Versus Others. *Annals of Tourism Research*, 28(3), 638-657.

KVMGM, (2020). Pamukkale-Hierapolis (Denizli). <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44432/pamukkale-hierapolis-denizli.html> (Erişim Tarihi: 12.02.2020)

KVMGM, (2020). Laodikeia Antik Kenti (Denizli), <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-51372/laodikeia-antik-kenti-denizli.html>, (Erişim Tarihi 15.02.2020).

Littrell, M., Baizerman, S., Kean, R., Gahring, S., Niemeyer, S., Reilly, R. & Stout, J. (1994). Souvenirs and tourism styles. *Journal of Travel Research*, 33(1), 3-11.

Reimers, V. & Chao, F. (2014). The Role of Convenience in a Recreational Shopping Trip. *European Journal of Marketing*, 48(11/12), 2213-2236.

Swain, M. B. (1993). Women Producers of Ethnic Arts. *Annals of Tourism Research*, 20, 32-51.

Swanson, K. K. & Timothy, D. J. (2012). Souvenirs: Icons of Meaning, Commercialization and Commodization. *Tourism Management*, 33 (2012), 489-499.

Şimşek, C. (2012). *Kutsal Kent Laodikeia'nın Kiliseleri*, Denizli Belediyesi, Denizli.

Technavio, (2018). Global Gifts Novelty and Souvenirs Market 2019-2023, Kasım 2018, <https://www.technavio.com/report/global-gifts-novelty-and-souvenirs-market-industry-analysis>, (Erişim Tarihi 12.02.2020)

Timothy, D. J. (2001). Gender Relations in Tourism: Revisiting Patriarchy and Underdevelopment. *Women as Producers and Consumers of Tourism in Developing Regions* (Eds.), Apostolopoulos, Y, Sönmez, S and Timothy, D.J. Westport, CT: Praeger. (pp.235-248).

UNESCO, (2020) *Hierapolis-Pamukkale*. <http://whc.unesco.org/en/list/485>, (Erişim Tarihi: 12.02.2020).

Wilkins, H. (2011). Souvenirs: What and Why We Buy. *Journal of Travel Research*, 49(3), 1-30.

Yanar, A. & Tağı, S.Ö. (2014). Burdur İline Ait Coğrafi İşaretlerin Belirlenmesi ve Özgün Turistik Hediyelik Eşya Tasarım Önerileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, ART-E*, Teke Yöresi Kültürel Değerleri Özel Sayısı, 29-41.

İnternet Kaynakları

http-1, <http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Termal-Saglik-Turizmi>, (Erişim Tarihi 15.02.2020).

http-2, <http://www.tuik.gov.tr>, TUIK, (Erişim Tarihi 15.02.2020)

http-3, <http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Antik-Kentler/Pamukkale-Hierapolis>, (Erişim Tarihi 15.02.2020).

http-4, <http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Haber---Duyuru/Incil-de-adi-gecen-7-kiliseden-biri-Denizli-deki-Laodikya-da-Bulundu>, (Erişim Tarihi 15.02.2020).

Görsel Kaynakları

Görsel 3: <http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Antik-Kentler/Pamukkale-Hierapolis>, (Erişim Tarihi 15.02.2020).

Görsel 4: Şimşek, C. (2012). *Kutsal Kent Laodikeia'nın Kiliseleri*, Denizli Belediyesi, Denizli.

Görsel 6: <http://www.pamukkale.gov.tr/tr/Haber---Duyuru/Incil-de-adi-gecen-7-kiliseden-biri-Denizli-deki-Laodikya-da-Bulundu>, (Erişim Tarihi 15.02.2020).